

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Een grote diversiteit. Taalbeleid in woorden en daden

Herder, A.; Kuiken, F.

Publication date

2007

Document Version

Final published version

Published in

Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Herder, A., & Kuiken, F. (2007). Een grote diversiteit. Taalbeleid in woorden en daden. *Les*, 24(145), 26-31.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Een grote diversiteit

In november 2005 is het wetsvoorstel van de kamerleden Hamer, Dijsselbloem en Kraneveldt aangenomen om scholen ertoe te brengen bij te dragen aan de integratie van leerlingen in de Nederlandse samenleving. Dit wetsontwerp verplicht scholen in hun schoolplan vast te leggen wat hun beleid is ten aanzien van het Nederlands en op welke faciliteiten leerlingen met een taalachterstand mogen rekenen. De gemeente Amsterdam had daar al eerder een voorschot op genomen. Daarbij is een lijn uitgezet gebaseerd op de principes van taalgericht vakonderwijs, waarbij integratie van het taal- en zaakvakonderwijs voorop staat. De Stuurgroep Taalbeleid Voortgezet Onderwijs (kortweg Stuurgroep VO) die in Amsterdam de maatregelen en activiteiten rondom taalbeleid in het vo coördineert, stelde de Amsterdamse scholen in 2004 een bedrag van 10.000 tot 15.000 euro ter beschikking voor de ontwikkeling van een schoolspecifiek taalbeleid.

Wat is daar, na ruim twee jaar, van terechtgekomen?

De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (DMO) van de gemeente Amsterdam en de Stuurgroep VO lieten er twee onderzoeken op los. Anke Herder en Jan Berenst (Etoc, RuG) onderzochten de manier waarop het Amsterdamse vo invulling geeft aan het begrip taalbeleid. Zowel extern als intern communiceren scholen over taalbeleid, maar hebben de betrokkenen het eigenlijk wel over hetzelfde? De resultaten maken het mogelijk een drietal karakteriseringen van taalbeleid te onderscheiden.

Folkert Kuiken (UvA) ging op zoek naar voorbeelden van en naar de omstandigheden waaronder deze tot stand konden komen.

In dit artikel doen de onderzoekers verslag van hun bevindingen.

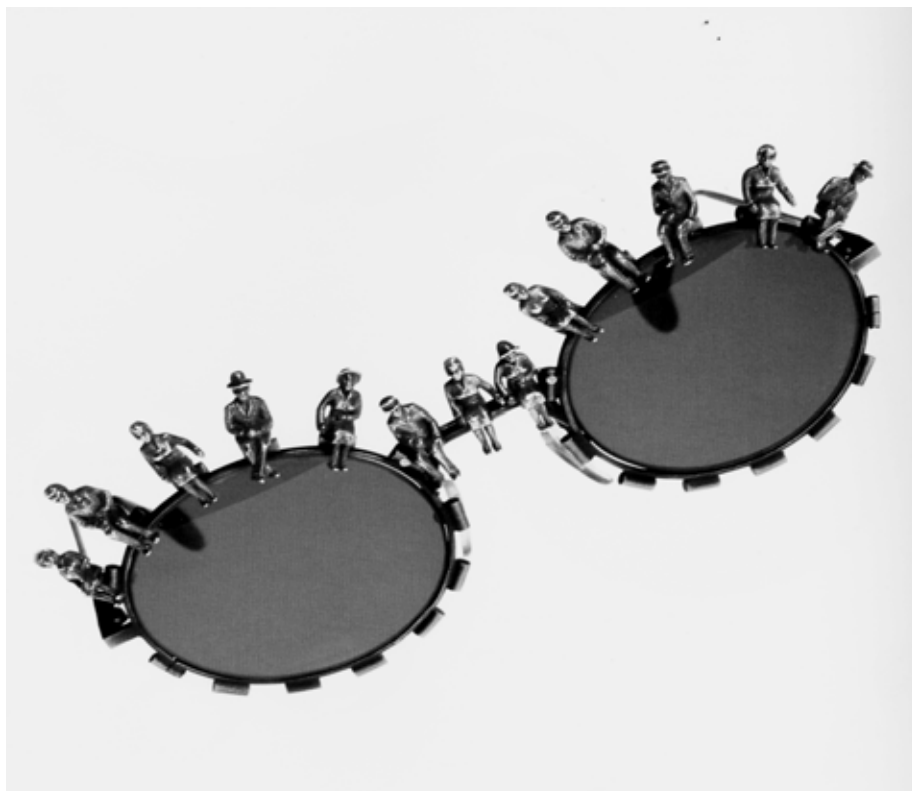
**Zowel
extern als intern
communiceren
scholen over taalbeleid,
maar
hebben de betrokkenen
het eigenlijk
wel over hetzelfde?**

Over taalbeleid gesproken

In het onderzoek van Herder en Berenst (2006) werd gekeken hoe verschillende actoren in het Amsterdamse voortgezet onderwijs invulling geven aan het begrip taalbeleid. In hun onderzoek, getiteld OVER TAALBELEID GESPROKEN, komen vooral de diversiteit aan taalbeleidsplannen en het verschil in het tempo naar voren waarin scholen deze plannen implementeren. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er af en toe sprake is van een zekere spraakverwarring wat betreft de invulling van het concept 'taalbeleid' en omtrent aspecten die met taalbeleid samenhangen. Omdat misverstanden de verdere ontwikkeling van het taalbeleid binnen een school en de samenwerking tussen scholen kunnen frustreren, ontstond er behoefte aan een onderzoek dat de variatie aan invullingen van het begrip 'taalbeleid' aan het licht zou brengen. Wat bedoelen participanten precies als ze over 'taalbeleid' praten?

Werkwijze

Om een representatief beeld te krijgen, zijn zes verschillende scholen geselecteerd, waar interviews met betrokkenen zijn gehouden. Onderscheidende factoren daarbij waren 1; het schooltype en 2; de mate waarin het taalbeleid al is geïmplementeerd in de school. In tabel 1 staan de kenmerken van de op basis van deze criteria geselecteerde scholen (A t/m F).

Tabel 1 ; Spreiding van de geselecteerde scholen A-F over de twee criteria :

	VMBO-B	VMBO-T	Havo / VWO	gymnasium
Beginnend		A	B	C
Gevorderd	D	E, F		

Van de geselecteerde scholen zijn zowel een directielid (met uitzondering van school D) als de taalcoördinator en waar mogelijk ook een docent geïnterviewd. In totaal zijn er vijf directieleden, zes taalcoördinatoren, vier docenten en twee remedial teachers geïnterviewd. Daarnaast zijn er twee bestuurders van verschillende schoolgroepen ondervraagd; het ene bestuur heeft vijftwintig scholen onder haar hoede, het andere bestuur heeft er vijf.

De individuele, halfgestructureerde interviews boden de ondervraagde zoveel mogelijk ruimte tot vertellen. Wel waren er vooraf zes aandachtspunten geformuleerd, die door de interviewer ter sprake werden gebracht: aard van de taalbeleidsmaatregelen, betrekken, het belang dat er in de school aan taalbeleid wordt gehecht, de rol van taalgericht vakonderwijs, eventuele knelpunten en de meerwaarde van taalbeleid voor de school.

De interviews zijn getranscribeerd en vervolgens geanalyseerd. Richtinggevend voor de analyses was de zogenaamde Categoriseringsanalyse, die

inzicht biedt in de manier waarop sprekers een beeld construeren van de werkelijkheid. Omwille van de ruimte wordt deze methode hier niet verder toegelicht en volgen hier alleen de conclusies van het onderzoek. In de publicatie van Herder en Berenst (2006) vindt u de uitgebreide resultaten per school en de resultaten van de interviews met de bestuursleden.

Drie typeringen van taalbeleid

Uit de interviews blijkt dat er globaal drie manieren zijn waarop het begrip taalbeleid invulling krijgt op de scholen. Deze drie visies zijn als volgt te karakteriseren.

-
- a. *Taalbeleid als een (didactisch) concept van de hele school waarin vanuit taal het gehele onderwijs wordt ingevuld, van belang voor alle leerlingen.*

Een voorbeeld van deze vorm van taalbeleid is schoolbrede toepassing van taalgericht vakonderwijs. Hoofdoelen van dit type taalbeleid zijn het vergroten van de maatschappelijke zelfstandigheid van leerlingen, het vergroten van expressievaardigheden en het tegengaan van schooluitval.

-
- b. *Taalbeleid als een verzamelnaam voor activiteiten en materialen op het gebied van taalondersteuning, ten behoeve van (een) specifieke groep(en) leerlingen of alle leerlingen.*

Taalbeleid bestaat dan bijvoorbeeld uit het verzorgen van studiedagen voor docenten of het gebruik van concrete materialen, zoals het posterproject. Specifieke groepen zijn bijvoorbeeld alle brugklasleerlingen of alle Nt2-leerlingen. Een belangrijk doel van dit type taalbeleid is het behalen van betere toets- en eindexamenresultaten.

-
- c. *Taalbeleid als een vorm van zorg (screening en remediëring) van de school ten opzichte van een specifieke en kleine groep leerlingen die taalproblemen heeft.*

Het gaat dan om de screening van leerlingen en om het (eventueel) daarop volgende traject van (individuele) remediëring. Taalproblemen van leerlingen zijn dus het uitgangspunt en daarbij gaat het meestal om dyslexie. Een belangrijk doel is het compenseren van taalproblemen, via het vergroten van de zelfredzaamheid van leerlingen door inzet van hulpmiddelen.

□

Bij de eerste twee visies op taalbeleid heeft de school zichzelf een duidelijke taak gesteld: er zijn taalzwakke leerlingen (al dan niet specifieke groepen) en de school neemt de verantwoordelijkheid om daar iets aan te doen door aanpassingen binnen het onderwijs. Uiteraard is de aard en reikwijdte van die aanpassingen verschillend bij (a) en (b). Vanuit typering (c) is veeleer de volgende invalshoek zichtbaar: er zijn individuele leerlingen met taalproblemen, dit zijn uitzonderingen, en wij moeten hun handreikingen bieden zodat zij daar zelf mee om leren gaan. Ons onderwijs behoeft daarvoor geen structurele aanpassingen. Dit verschil komt ook tot uitdrukking in de mate waarin directie, taalcoördinatoren en docenten binnen een school verant-

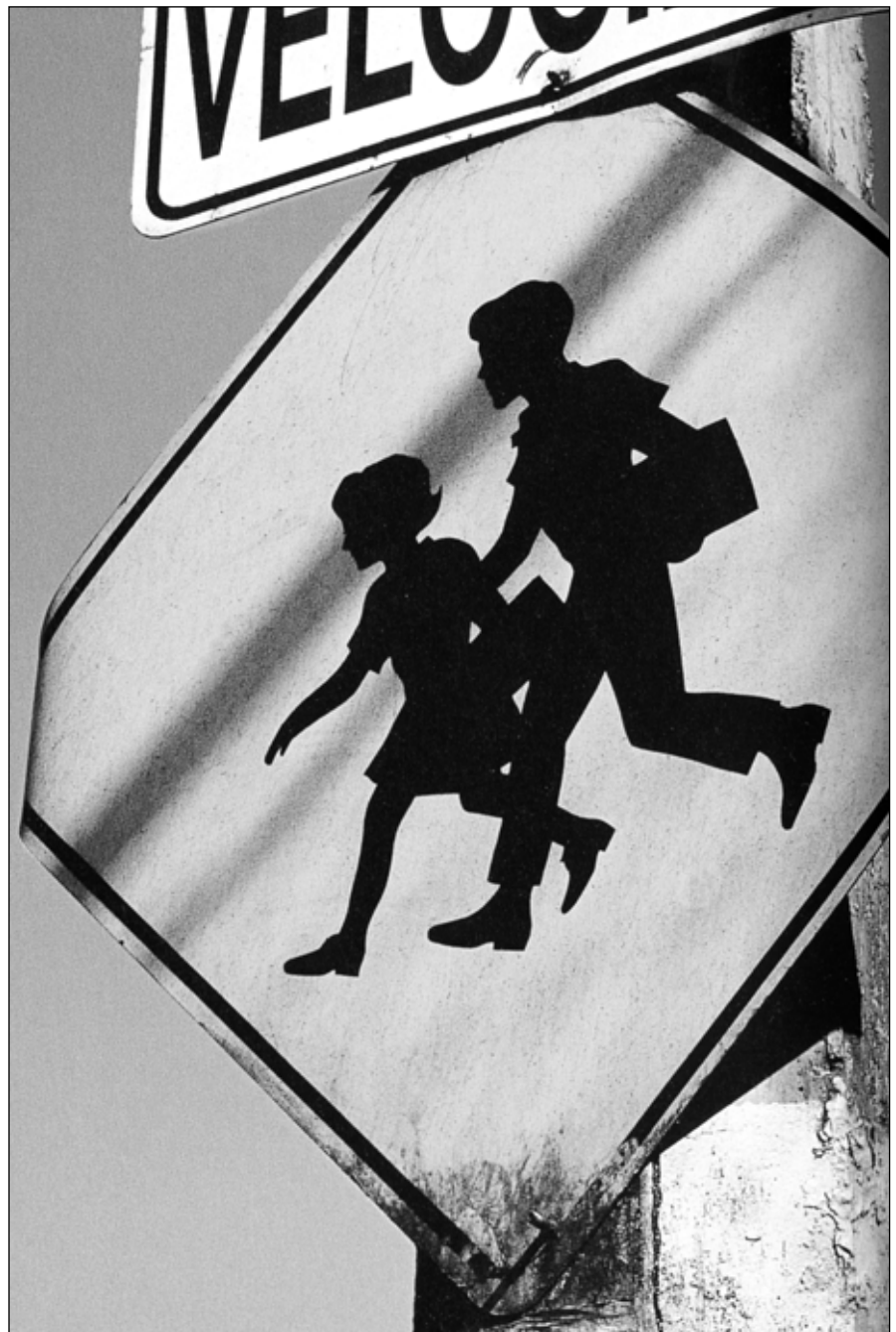
**Waar bij (a)
in principe alle docenten
verantwoordelijk zijn, onder
aanmoediging van de directie,
wordt het taalbeleid van (c)
uitgevoerd door
enkele specialisten,
zoals remedial teachers,
zonder werkelijke betrokkenheid
van anderen.**

woordelijk zijn (of zich voelen) voor het taalbeleid. Waar bij (a) in principe alle docenten verantwoordelijk zijn, onder aanmoediging van de directie, wordt het taalbeleid van (c) uitgevoerd door enkele specialisten, zoals remedial teachers, zonder werkelijke betrokkenheid van anderen. Dit laatste type taalbeleid werd overigens vooral gevonden op scholen waar men kort geleden begonnen is met het vormgeven van taalbeleid.

In het onderzoek worden ook verschillende perspectieven zichtbaar die samenhangen met een specifieke rol van de geïnterviewde in de schoolorganisatie. Het perspectief van directieleden en taalcoördinatoren verschilt bijvoorbeeld sterker naarmate directieleden een meer beleidsmatige rol vervullen; taalcoördinatoren hebben dan vaak het idee dat ze er alleen voor staan. Deze verschillende perspectieven lijken echter niet erg problematisch in de communicatie over taalbeleid, omdat ze gekoppeld zijn aan de verwachtingen die met de uiteenlopende rollen samenhangen.

Bronnen van miscommunicatie

Er zijn dus verschillende manieren waarop participanten taalbeleid typeren. In tegenstelling tot de verschillende perspectieven van de betrokkenen op taalbeleid, kunnen de uiteenlopende visies op taalbeleid (a, b en c) wel voor aanzienlijke verwarring zorgen in de communicatie. Het is van belang om deze mogelijke bronnen van miscommunicatie te onderkennen. Want vooral de vaak onuitgesproken verschillen in visie op de aard van taalbeleid (wat, voor wie, wie moet wat doen) zijn van groot belang voor taalbeleidsontwikkeling. Bijvoorbeeld

voor de beoordeling van resultaten en daarmee samenhangend de toekenning van financiële middelen, en de verwachtingen die betrokkenen van elkaar hebben wat betreft de inzet. Daar komt nog bij dat in gesprekken over taalbeleid de één meer het accent op de inhoud legt, terwijl de ander juist meer ingaat op de uitvoering. In gesprekken kan zo gaandeweg het onderwerp verschuiven, zonder dat een van de gespreksdeelnemers dat door heeft. Geconcludeerd kan worden dat verschillende invullingen van het begrip taalbeleid zoals die in dit onderzoek naar voren zijn gekomen, wel degelijk tot misverstanden kunnen leiden.

Tot op het bot gemotiveerd

Het tweede onderzoek, getiteld TOT OP HET BOT GEMOTIVEERD, bevat vier portretten van scholen waarbij de ontwikkeling en invoering van taalbeleid succesvol is verlopen. Op basis van voortgangsrapportages en criteria als de nominatie, onderwijsvorm, onderwijsconcept en stadsdeel werd uiteindelijk gekozen voor het Geert Groote College Amsterdam, het Meridiaan College, het Spinozalyceum en het Wellantcollege Sloten.

Deze scholen werden op drie manieren onder de loep genomen. Eerst werden alle documenten die op taalbeleid betrekking hadden geïnventariseerd en geanalyseerd (taalbeleidsplannen, verslagen, ontwikkelde materialen, enzo-

voort); vervolgens vonden er interviews plaats met directieleden, taalcoördinatoren en docenten; en er werden enige lessen geobserveerd om na te gaan hoe de taalbeleidsmaatregelen in de klas in praktijk werden gebracht. Voor een uitgebreide beschrijving van de inhoud en de achtergrond van het taalbeleid op de vier scholen, geïllustreerd aan de hand van vele, vaak levendige praktijkvoorbeelden zie Kuiken (2006). We beperken ons hier tot een korte karakterisering van de vier scholen en hun respectievelijke taalbeleidsmaatregelen. Daaruit wordt duidelijk dat de scholen op zeer uiteenlopende wijze invulling geven aan taalbeleid.

Vier scholen, vier taalbeleidsplannen

Het Geert Groote College Amsterdam

Het Geert Groote College Amsterdam is een vrije school voor VMBO-T, Havo en VWO. De school telt zo'n 550 leerlingen en beschikt al over een taalbeleidsplan als in 2004 de taalbeleidssubsidie wordt toegekend. Deze wordt gebruikt om de ontwikkeling van de mondelinge en vooral schriftelijke taalvaardigheid van de leerlingen te stimuleren. Tijdens studieweekends die tot in detail zijn voorbereid door de taalcoördinator, wordt gewerkt aan de deskundigheidsbevordering van de docenten op deze punten. De opdrachten zijn zo samengesteld dat de docenten deze - bij wijze van spreken - de maandag daarop aan hun leerlingen kunnen voorleggen (zie kader 1). Volgens de geïnterviewde docenten zijn de leerlingen zich hierdoor beter gaan uitdrukken, zowel mondeling als schriftelijk (zie kader 2). De aanpak die voor het vak Nederlands is ontwikkeld wordt inmiddels ook toe-

gepast bij andere vakken. Als logisch vervolg hierop probeert men nu de zaakvakdocenten uit de hogere klassen voor deze aanpak warm te maken.

Het Meridiaan College

Het Meridiaan College is een school voor de theoretische en gemengde leerweg van het VMBO. De school telt 287 leerlingen, van wie er vier van autochtone afkomst zijn. De meeste leerlingen hebben een Marokkaanse of Turkse achtergrond. De school maakt deel uit van de Interconfessionele Scholengroep Amsterdam (ISA). Op het Meridiaan College vormen woordenschatuitbreiding en vergroting van leesvaardigheid de speerpunten van taalbeleid. Men is daarmee in de eerste klas begonnen, waarna de aanpak langzaam in de hele school en bij alle vakken is ingevoerd. Voor elk vak worden woordbladen gemaakt die regelmatig getoetst worden (zie kader 3 voor een voorbeeld van een woordblad bij het vak Engels). De taalcoördinator houdt door middel van stappenplannen en evaluaties de voortgang in de gaten. Daarbij worden elke keer duidelijke uitspraken omtrent de verwachte resultaten gedaan. De resultaten zijn tot nu toe goed. Met behulp van leeskiten probeert men de leesvaardigheid van de leerlingen te stimuleren. De leerlingen moeten daaruit vier boeken kiezen en daarover rapporteren. Daarnaast zijn er bibliotheeklessen in het lesprogramma opgenomen. Aan de hand van een toets begrijpend lezen spoort men zwakke lezers op. Deze leerlingen krijgen extra ondersteuning en worden bij ernstige problemen doorgestuurd naar de remedial teacher.

3

Het Spinozalyceum

Het Spinozalyceum is een openbare Daltonschool met zo'n 1000 leerlingen, verdeeld over VMBO-T, Havo, athenaeum en (voorbereidend) gymnasium. Het percentage allochtone leerlingen bedraagt 30-40% (onder wie 15% westerse allochtonen), maar dit percentage varieert per opleiding: het aantal allochtone leerlingen is in het VMBO-T beduidend hoger dan in het VWO. Op het Spinozalyceum heeft de gemeentelijke subsidie tot een 'doorstart' van het eerder ingezette taalbeleid geleid. Er is een nieuw taalbeleidsplan geschreven, geheel op de leest van taalgericht vakonderwijs

Kader 1 : Enkele voorbeelden van schrijfopdrachten

- Bekijk 'het boek van je leven'. Schrijf een bladzijde van je leven erbij, een nog leeg gebleven bladzijde.
- Kies een kledingstuk uit je kleerkast en schrijf er een verhaal over. Schrijf het verhaal vanuit het perspectief van het kledingstuk zelf: 'Ik ben de trui van...'
- Schrijf een tekst over je naam.
- Maak een karakterschets van de leerling die naast je zit. Maak daarbij gebruik van vergelijking: 'Mijn buurman is als...'
- Druppel wat inkt op een vel papier en vouw het papier een paar keer dubbel. Open het papier: wat zie je? Schrijf een verhaal of gedicht over wat je in de vlek herkent.

Kader 2 : Karakterschets van Mick, geschreven door Stefan

Mijn buurman

Mijn buurman is als een gekleurd boek
Als het verhaal dat zich voortsleept
Met regelmatig een mooie tekening
Elke dag weer een nieuw gedeelte
Vormt zich tot een volmaakte ketening.

Vele pagina's nog onontdekt
In elke schuilt een nieuw aspect
Ongestoord door zijn absentie
lees ik rustig door
Sommige delen afgedekt,
Dat is wat mij het verhaal intrekt
De pagina's zijn nog lang niet op...

geschoeid (*contextualisering van de leerstof, aandacht voor school- en vaktaalwoorden en het bieden van taalsteun; zie kader 4*). Daarbij is men niet van de veronderstelling uitgegaan dat alle docenten van alle vakken binnen twee jaar 'om' zouden zijn, maar wel dat met enkele collega's uit verschillende secties ervaringen op het gebied van taalgericht vakonderwijs konden worden opgedaan. Die verwachting is uitgekomen. Veel docenten zijn zich hierdoor (opnieuw) bewust geworden van de noodzaak van taalbeleid. Door middel van studiemiddagen en concrete tips over het omgaan met teksten, het aanleren van woorden en het formuleren van toetsvragen wordt geprobeerd dat bewustzijn te blijven activeren.

4 ■■■■ Het Wellantcollege

Het Wellantcollege Sloten is een zogenaamde 'groene' school voor VMBO. De school telt 480 leerlingen, van wie er zo'n 5% van allochtone afkomst is. Op het Wellantcollege is de ontwikkeling van taalbeleid samengevallen met de invoering van een nieuw onderwijsconcept: natuurlijk leren. In dit con-

cept staat het opdoen van kennis en vaardigheden in een zo natuurlijk mogelijke context centraal en dat idee sluit volledig aan bij taalgericht vakonderwijs. Op het Wellant is dan ook gekozen voor taalgericht vakonderwijs binnen alle vakgebieden, dat wil zeggen aandacht voor taal bij alle activiteiten, variërend van het opstellen van een verzorgingsplan voor een huisdier tot het samenstellen en koken van een maaltijd. Elke leerling werkt volgens een eigen leerplan met ontwikkelingslijnen (wat ga ik ontwikkelen?) en leerlijnen (wat ga ik leren?).

In kader 5 is een voorbeeld van een dergelijk leerplan opgenomen. De voorringen van de leerlingen worden bijgehouden in een portfolio.

Voorwaarden voor succesvol taalbeleid
Hoe verschillend de scholen ook te werk zijn gegaan bij de vormgeving en inhoud van hun taalbeleid, uit interviews met de betrokkenen komen niettemin enkele constantes naar voren die als voorwaarden voor een succesvol taalbeleid kunnen worden beschouwd. We zetten ze hier puntsgewijs op een rij.

Kader 3 : Woordblad van Engels bij hoofdstuk 10 van 'Clips' :

blz. 98 tb	het gezichtsvermogen	•• het kunnen zien <i>Het gezichtsvermogen van onze klasgenoot Prewesh is heel erg slecht.</i>
blz. 96 tb	de situatie	•• omstandigheden waarin iets of iemand zich bevindt <i>Soufian bevindt zich in een lastige situatie. Zijn moeder wil dat hij zijn kamer opruimt, maar hij wil eigenlijk voetballen.</i>
blz. 98 tb	plaatsvinden	•• gebeuren <i>Het schoolfeest zal plaatsvinden in de kelder.</i>
blz. 99 tb	vanzelfsprekend	•• voor de hand liggend, natuurlijk <i>Het is vanzelfsprekend dat je je jas uitdoet in de klas.</i>
blz. 99 tb	de sympathie	•• gevoel dat je iemand heel aardig vindt <i>De juf heeft veel sympathie voor haar leerling Mohamed. Ze zou hem het liefst nog drie jaar blijven lesgeven.</i>
blz. 99 tb	de schavuit	•• deugniet, stouterd <i>Die schavuit heeft zich weer misdragen. Hij was weer aan het stoelen in de klas.</i>
blz. 102 tb	weldra	•• binnenkort <i>Youssef zal weldra wereldberoemd zijn doordat hij goed kan rappen.</i>

Kader 4 : Doelstellingen van taalbeleid op het Spinozalyceum

In alle vakken:

- zorgen docenten voor een betekenisvolle en gevarieerde context om de nieuwe leerstof bij de leerlingen aan te brengen;
- besteden docenten aandacht aan schooltaal- en vaktaalwoorden, onder andere door zich in te denken in de situatie van de niet-taalvaardige leerling, woordenlijstjes te geven en woordleerstrategieën aan te bieden;
- zijn docenten op de hoogte van leesstrategieën en gebruiken zij die ook om schoolboekteksten voor hun leerlingen toegankelijk te maken;
- geven docenten voorbeelden (schema's, beginzinnen, schrijfkaders) hoe leerlingen talige taken aan moeten pakken: de zgn. taalsteun;
- gebruiken docenten dezelfde termen voor dezelfde onderdelen (bijvoorbeeld voor grammatica) en dezelfde opzet voor talige opdrachten (zoals betoog, boekverslag, samenvatting, spreekbeurt, presentatie, werkstuk);
- is er overleg met collega's van andere vakken over taalkwesties;
- maken docenten gebruik van activerende werkvormen;
- sluiten docenten bij hun toetsing aan bij de in de klas gevolgde werkwijze en zorgen zij voor een duidelijke en eenduidige vraagstelling.

■ 1 Voor taalbeleid moet je gemotiveerd zijn

Wie in het Amsterdamse onderwijs werkt moet tot op het bot gemotiveerd zijn. De docenten en directieleden van de vier geportretteerde scholen zijn dat zeker. Maar zoals de taalcoördinator van het Spinozalyceum liet weten is het ook zeer wel mogelijk om door een zakelijke opstelling collega's voor taalbeleid te motiveren door erop te blijven hameren dat de kwaliteit en het rendement van het onderwijs (mede) afhankelijk zijn van de mate waarin de leerlingen het Nederlands beheersen.

■ 2 Werken aan taalbeleid betekent hard werken

Het is niet altijd even makkelijk is om taalbeleid van de grond te krijgen. 'Lobbyen en smeken moet je', aldus een van de taalcoördinatoren. En ook als de collega's eenmaal enthousiast

Kader 5 ; Leerplan van Shannon voor de prestatie 'Maak je eigen kledingstuk'

LEERPLAN VAN : Shannon					DATUM	
Wat ga ik doen?	Wat ga ik ontwikkelen?	Wat ga ik leren?				Wat ga ik laten zien bij mijn prestaties? Welke bewijzen doe ik in mijn portfolio?
		Ik communiceer	Ik weet waarover ik spreek	Ik organiseer het	Ik en de techniek	
Maak je eigen kledingstuk	Dat ben ik Zeg het maar! Ik doe het zo!	Overleg met Ally en mijn moeder	Info zoeken over stoffen en naalden, enz.	Juiste spullen regelen en klaarzetten	Werking van de naaimachine	Foto's, stukjes stof, naalden, klosjes, het kledingstuk zelf

zijn gemaakt, is het zaak de ingevoerde maatregelen voortdurend te bewaken, te evalueren en zonodig bij te stellen. Taalbeleid is niet een zaak van tijdelijke aard: je moet er hard aan blijven trekken.

■ 3 Werken aan taalbeleid moet gefaciliteerd worden

De ontwikkeling en invoering van taalbeleidsmaatregelen kost tijd. Het is niet een klus die een docent er zo even bij doet. Hij moet daarvoor uren krijgen. Goed taalbeleid is gebaat bij een structurele facilitering.

■ 4 Taalbeleid moet ondersteund worden door de directie

Het managementteam moet als aanjager van het taalbeleid fungeren. Wil taalbeleid succesvol zijn, dan moet de directie daar volledige steun aan geven.

■ 5 Een goed begin...

De ontwikkeling en invoering van taalbeleid is een veel omvattende operatie, waarbij men gemakkelijk kan verdwalen. De ervaringen op de geselecteerde scholen laten zien dat het zaak is om te beginnen met een duidelijk afgebakend onderwerp waarbij de te zetten stappen niet te groot zijn en de beoogde doelstellingen haalbaar. Een goede voorbereiding is het halve werk.

■ 6 Taalbeleid moet regelmatig geëvalueerd worden

Net als elke onderwijsingreep dient ook taalbeleid geëvalueerd te worden. Nu kan het even duren voordat er een effect van het ingezette taalbeleid valt te bespeuren. Daarom is het belangrijk om de maatregelen in kleine onderdelen op te splitsen, die ook

op korte termijn gevolgd en bewaakt kunnen worden.

■ 7 Taalbeleid is een zaak van de hele school

Taalbeleid komt niet van de ene op de andere dag tot stand. De meeste scholen kiezen voor een geleidelijke invoering, gericht op bepaalde vaardigheden, bij bepaalde groepen of bepaalde vakken. Maar uiteindelijk moet taalbeleid schoolbreed worden

ingevoerd. Overdracht van kennis en vaardigheden vindt plaats via het medium taal. Elke docent is daarom (ook) een taaldocent. Het kan niet zo zijn dat een docent zich daaraan onttrekt.

**Anke Herder
Folkert Kuiken**

Anke Herder is werkzaam als adviseur bij ETOC, Rijksuniversiteit Groningen, Folkert Kuiken is hoogleraar Nt2 bij de Universiteit van Amsterdam.

Literatuur

- Herder, A. & J. Berenst, (2006) Over taalbeleid gesproken. Een onderzoek naar de wijze waarop verschillende actoren in het voortgezet onderwijs in Amsterdam invulling geven aan het begrip taalbeleid. Gemeente Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Kuiken, F. (2006) Tot op het bot gemotiveerd. Vier portretten van Amsterdamse vo-scholen bij de ontwikkeling en invoering van taalbeleid. Gemeente Amsterdam: Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Scholen en andere belangstellenden kunnen deze rapportages kosteloos opvragen via:
info-onderwijs@dmo.amsterdam.nl

(ingezonden mededeling)